

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/191/154/93

NASTROJE SPOŁECZNE W GRUDNIU'93

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ'93

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Po wyborach nastąpił wzrost społecznego optymizmu, jakiego nie notowaliśmy od dawna. Od września nastroje społeczne poprawiały się, a powołanie rządu Waldemara Pawlaka wyraźnie wzmocniło tę tendencję. W grudniu została ona zahamowana: nastąpiło pogorszenie niektórych wskaźników społecznego samopoczucia - głównie tych, które po wyborach najbardziej spektakularnie i dynamicznie się poprawiały, czyli prognoz. Jednak mimo wzrostu cen, w tym cen mięsa, nie zmieniała się obecnie **ocena** poziomu życia (*nota bene* niezbyt wysoka). Warto dodać, że badanie¹ zostało przeprowadzone przed ogłoszeniem rezultatu wyborów w Rosji, a więc o wpływie tego wydarzenia na społeczne nastroje w naszym kraju będziemy mogli dowiedzieć się dopiero w styczniu.

Oceny sytuacji

W listopadzie notowaliśmy rekordowo wysoki poziom optymizmu w **ocenach ogólnej sytuacji w kraju**; liczba respondentów oceniających ją pozytywnie znacznie przekroczyła liczbę tych, którzy byli przeciwnego zdania. W grudniu "rekord" ten nie został już powtórzony. Optymiści, podobnie jak w październiku, znów stanowią mniejszość, choć wciąż jest ich wyraźnie więcej niż przed wrześniowymi wyborami do parlamentu.

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym
czy też w złym kierunku?

w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'92	'93											
Dobry	19	19	21	20	24	19	22	23	17	24	31	43	33
Zły	65	62	63	64	56	68	63	64	65	52	45	30	42
Trudno powiedzieć	16	19	16	16	20	13	15	14	18	24	24	27	24

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (42) przeprowadzono w dniach 9-14 grudnia '93 na 1239-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców kraju.

Największy spadek liczby pozytywnych ocen ogólnej sytuacji w kraju nastąpił wśród mieszkańców małych miast, osób z wykształceniem podstawowym, gospodyń domowych oraz badanych o najniższych dochodach². Im wyższe wykształcenie respondentów, tym mniejszy spadek optymizmu między październikiem a listopadem.

Miesiąc temu zwracaliśmy szczególną uwagę na poprawę nastrojów na wsi, wynikającą zapewne z powołania rządu przez Waldemara Pawlaka. W listopadzie na tle ogółu respondentów rolnicy wciąż prezentują się jako grupa stosunkowo dobrze oceniająca sytuację w kraju (optymizm nieznacznie przeważa nad pesymizmem). Nie bez znaczenia jest tu zapewne poprawa relacji cen skupu mięsa do kosztów produkcji, odczuwana w mieście jako wzrost kosztów utrzymania.

W przeciwieństwie do tego ogólnego wskaźnika, oceny poszczególnych dziedzin życia pozostały w grudniu niemal nie zmienione. **Sytuacja polityczna** oceniana jest przede wszystkim jako "ani dobra, ani zła", natomiast w ocenie **sytuacji gospodarczej** wyraźnie dominuje krytycyzm.

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce?
Czy jest ona:

w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'92	'93											
Dobra	7	6	6	6	5	6	4	5	4	7	11	17	14
Ani dobra, ani zła	32	33	29	31	35	30	26	27	29	36	43	44	42
Zła	46	45	54	49	46	53	59	56	52	41	29	22	26
Trudno powiedzieć	15	15	11	14	14	11	11	12	15	16	17	18	18

² Zob. tabele aneksowe.

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce?
Czy jest ona:

w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'92	'93											
Dobra	5	4	5	4	6	4	3	5	5	8	6	7	6
Ani dobra, ani zła	21	21	22	22	24	21	19	22	21	25	25	30	31
Zła	69	69	69	69	64	72	73	70	69	62	64	58	58
Trudno powiedzieć	5	6	4	5	6	3	4	4	5	6	5	5	6

Oceny **warunków życia**, zarówno większości polskich rodzin, jak i samych respondentów, pozostawały najmniej "wrażliwe" na powyborcze zmiany społecznych nastrojów. Jest to zrozumiałe - oczekiwania i nadzieje dotyczą przyszłości, największa nawet euforia nie może usunąć w cień codziennych kłopotów i niedogodności. Poprawa w tej dziedzinie będzie więc rodzajem weryfikacji nadziei z rzeczywistością, pogorszenie zaś należałoby interpretować jako rozczarowanie.

W grudniu, podobnie jak w poprzednich miesiącach, w ocenach poziomu życia nie nastąpiły zmiany. Oceniając **materialne warunki życia ludzi w Polsce** 76% respondentów stwierdziło, że są złe. Tradycyjnie lepiej ankietowane osoby oceniają poziom życia własnych rodzin. Najliczniejsza jest grupa tych, którzy uważają, że żyje im się "ani dobrze, ani źle".

Tabela 4. Jak Pan(i) ogólnie ocenia materialne warunki życia ludzi w Polsce?
Czy są one:

w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'92	'93											
Dobre	2	3	2	2	2	1	1	1	2	2	2	2	2
Ani dobre, ani złe	13	14	16	15	13	15	16	14	14	16	15	18	18
Złe	82	81	77	80	81	82	82	81	79	78	79	77	76
Trudno powiedzieć	3	4	5	3	4	2	1	3	4	4	4	3	4

Tabela 5. Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się: w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'92	'93											
Dobrze	11	14	15	13	12	12	13	12	13	12	14	13	12
Ani dobrze, ani źle	48	48	51	52	53	56	50	52	50	51	52	54	56
Źle	40	38	34	35	34	32	36	36	37	37	33	32	33
Trudno powiedzieć	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1

Tabela 6. Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one: w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'92	'93											
Dobre	11	12	13	15	15	14	11	13	13	13	13	11	12
Ani dobre, ani źle	42	44	44	43	44	48	41	43	39	40	40	47	46
Źłe	47	43	43	42	41	37	48	44	48	47	47	42	41

Prognozy

Prognozy na najbliższą przyszłość pogorszyły się w grudniu wyraźniej niż oceny. Jest to tym bardziej widoczne, że miesiąc temu notowaliśmy kolejną znaczną poprawę w tej dziedzinie. W odniesieniu do spraw publicznych - polityki i gospodarki - spadek liczby optymistów jest wyraźnie większy niż wzrost liczby pesymistów; więcej osób uważa, że w przyszłości sytuacja nie zmieni się - ani na lepsze, ani na gorsze. Mimo grudniowych zmian, prognozy są wciąż znacznie lepsze niż przed wrześniowymi wyborami do parlamentu.

Podobnie jak oceny, również przewidywania dotyczące **ogólnej sytuacji w kraju** w ciągu najbliższego roku wyraźnie się pogorszyły. Zmalał optymizm, wzrosło natomiast poczucie, że nie nastąpią żadne istotne zmiany.

Tabela 7. A jak Pan(i) sądzi, jak to będzie w ciągu najbliższego roku?
Czy spodziewa się Pan(i), że sytuacja w Polsce - ogólnie rzecz biorąc - poprawi się, pogorszy się czy też nie zmieni się?
w procentach

Prognozy	Wskazania respondentów według terminów badań:												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'92	'93											
Poprawi się	13	14	17	16	19	13	14	14	15	26	28	39	28
Nie zmieni się	29	33	32	37	35	37	41	41	38	41	46	38	43
Pogorszy się	50	44	40	39	32	42	35	37	34	17	15	13	19
Trudno powiedzieć	8	10	11	8	14	8	11	9	13	16	11	10	11

W prognozach dotyczących **sytuacji politycznej** oraz **sytuacji gospodarczej** spadek optymizmu jest również wyraźniejszy niż wzrost pesymizmu. W obydwu przypadkach (zwłaszcza jednak w odniesieniu do sytuacji politycznej) wzrosło równocześnie poczucie stabilizacji ("sytuacja nie zmieni się").

Tabela 8. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:
w procentach

Prognozy	Wskazania respondentów według terminów badań:												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'92	'93											
Poprawi się	13	14	17	15	16	13	22	20	18	25	31	39	24
Nie zmieni się	43	42	39	43	40	40	37	40	35	34	35	33	45
Pogorszy się	26	23	23	23	19	32	23	19	20	14	12	10	12
Trudno powiedzieć	18	20	21	19	24	15	18	21	27	25	21	17	19

Tabela 9. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:
w procentach

Prognozy	Wskazania respondentów według terminów badań:												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'92	'93											
Poprawi się	14	16	18	16	22	14	17	18	17	26	33	41	30
Nie zmieni się	31	34	37	37	33	35	36	39	36	38	38	35	39
Pogorszy się	44	35	32	34	29	43	35	31	30	16	13	11	17
Trudno powiedzieć	11	16	13	13	16	8	12	13	17	20	15	13	14

Pogorszenie się prognoz **materialnych warunków życia ludzi w Polsce** jest szczególnie widoczne na tle znacznej poprawy tego wskaźnika w poprzednich miesiącach. W listopadzie liczba optymistów wyraźnie przekroczyła liczbę pesymistów. W grudniu proporcje te znów uległy odwróceniu.

Tabela 10. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku materialne warunki życia ludzi w Polsce:

w procentach

Prognozy	Wskazania respondentów według terminów badań:												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'92	'93											
Poprawią się	7	9	10	8	11	8	9	8	9	20	23	31	21
Nie zmieniają się	23	26	30	29	29	25	30	34	32	38	40	37	34
Pogorszą się	62	56	50	53	49	60	53	48	47	25	25	20	34
Trudno powiedzieć	8	9	10	10	11	7	8	9	12	17	12	11	11

Miesiąc temu prognoza ta poprawiła się zarówno wśród mieszkańców wsi, jak i wśród ludności miejskiej. Obecny spadek optymizmu objął obie grupy, przy czym w mieście jest on nieco większy. Wśród **rolników** (stanowiących jedynie część mieszkańców wsi) niemal nie nastąpiła zmiana: 27% spośród nich (w listopadzie - 28%) wciąż uważa, że w ciągu najbliższego roku poprawią się materialne warunki życia Polaków. Pozostałe grupy społeczno-zawodowe, w których spadek optymizmu jest równie niewielki, to pracownicy fizyczno-umysłowi oraz robotnicy wykwalifikowani. Na przeciwległym biegunie sytuują się natomiast prywatni przedsiębiorcy (spadek optymizmu aż o 34 punkty), renciści i emeryci (o 18 punktów) oraz członkowie kadr kierowniczych (o 16 punktów). **Uczniowie i studenci** to jedyna grupa, w której nastąpiła poprawa (o 7 punktów procentowych) prognoz materialnego poziomu życia Polaków.

Przewidywania dotyczące warunków życia **respondentów i ich rodzin** w porównaniu z listopadem również uległy pogorszeniu.

Tabela 11. Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie
będzie się żyło:

w procentach

Prognozy	Wskazania respondentów według terminów badań:												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'92	'93											
Lepiej	9	14	14	12	20	13	13	15	14	23	27	31	24
Tak samo	34	34	40	40	35	45	3	32	29	33	32	43	42
Gorzej	43	34	31	32	26	31	33	30	34	18	17	13	18
Trudno powiedzieć	14	18	15	16	19	11	19	22	23	26	24	13	16

★

★ ★

Wzrost cen wielu produktów, zwłaszcza mięsa i jego przetworów, wpłynął zapewne na spadek optymizmu, nie spowodował jednak zmiany ocen obecnej stopy życiowej ludzi. Spadek optymizmu w prognozach na najbliższy rok można również interpretować jako stabilizację, pewne uspokojenie społecznych nastrojów po okresie głębokich zmian. Może jednak okazać się, iż jest to początek dłuższego procesu "konfrontowania nadziei z rzeczywistością". Pamiętajmy wszakże, iż grudzień jest bardzo nietypowym miesiącem: dobry nastrój przedświąteczny przeplata się tu z niezadowoleniem spowodowanym zwiększonymi wydatkami. Aspiracje i marzenia szczególnie silnie i często dotkliwie mogą się w tym okresie zderzać z realnymi możliwościami finansowymi.

Również w grudniu ubiegłego roku nastąpiło wyraźne pogorszenie nastrojów, wówczas jednak objęło ono nie tylko prognozy, ale bieżące oceny. Wtedy też nie tylko ubyło optymistów, ale i przybyło pesymistów. Obecne zachwianie, które nastąpiło po dwóch miesiącach silnego wzrostu optymizmu, jest mniej widoczne.

Istotnych wskazówek do interpretacji grudniowych zmian dostarczy styczniowy pomiar społecznych nastrojów. Jego rezultat zadecyduje, czy obecne pogorszenie należy tłumaczyć jako chwilowe zachwianie, prowadzące do "nowej równowagi", czy też jako początek nowej tendencji.

Opracował

Marcin GŁOWACKI

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju

	(%)			
	Dobry	Zły	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	42	24	1239
Płeć				
Mężczyźni	38	37	24	605
Kobiety	29	47	25	633
Wiek				
do 24 lat	36	48	16	135
25-34	32	37	31	209
35-44	36	44	20	277
45-54	33	42	26	202
55-64	32	39	29	212
65 lat i więcej	32	45	23	202
Miejsce zamieszkania				
Wieś	32	42	25	494
Miasto do 20 tys.	30	43	27	125
od 21 do 100 tys.	32	41	27	239
101-500 tys.	35	42	22	215
501 tys. i więcej mieszk.	39	43	18	165
Region				
Północny	27	50	23	155
Zachodni	34	30	36	122
Środkowozachodni	41	37	22	182
Środkowy	26	45	29	219
Wschodni	26	52	22	132
Południowo-wschodni	35	44	21	196
Południowo-zachodni	41	37	22	232
Wykształcenie				
Podstawowe	26	46	28	494
Zasadnicze zawodowe	34	42	23	319
Średnie	38	40	22	351
Wyższe	53	26	21	76
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	47	31	22	62
Prac. umysł. niż. szczebla	36	47	17	79
Pracownicy fiz. - umysł.	34	44	22	58
Robotnicy wykwalifikowani	34	39	27	137
Robotnicy niewykwalifik.	25	41	35	60
Rolnicy	38	34	27	119
Prywatni przedsiębiorcy	32	50	18	48
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	31	44	24	445
Uczniowie i studenci	46	32	23	42
Bezrobotni	31	48	20	124
Gospodynie domowe i inni	25	41	34	63
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys. zł	19	55	26	94
500 tys. - 999 tys.	22	48	30	244
1000 tys. - 1499 tys.	31	46	23	340
1500 tys. - 1999 tys.	38	39	23	220
2000 tys. i powyżej	46	33	21	309
Ocena własnych war. mater.				
Złe	27	49	24	512
Średnie	34	40	26	572
Dobre	54	26	20	151
Zainteresowanie polityką				
Duże	52	27	21	122
Średnie	39	39	22	515
Małe lub żadne	25	48	27	601
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	37	41	22	90
Raz w tygodniu	32	42	26	712
Kilka razy w roku	35	45	21	330
W ogóle nie uczestniczy	36	37	26	108
Poglądy polityczne				
Lewica	41	37	22	291
Centrum	35	42	23	376
Prawica	36	43	20	195
Trudno powiedzieć	24	46	30	373

Tabela 2. Prognoza kierunku rozwoju sytuacji w kraju

	(%)				
	Poprawa	Bez zmiany	Pogorszenie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	43	19	11	1238
Płeć					
Mężczyźni	28	47	17	9	604
Kobiety	27	39	21	13	633
Wiek					
do 24 lat	26	51	14	10	135
25-34	20	48	22	10	209
35-44	27	45	22	6	277
45-54	27	45	18	10	202

55-64	28	41	16	15	212
65 lat i więcej	36	28	19	16	202
Miejsce zamieszkania					
Wieś	28	42	16	14	494
Miasto do 20 tys.	27	46	18	9	125
od 21 do 100 tys.	28	42	20	10	239
101-500 tys.	29	43	20	8	215
501 tys.i więcej mieszk.	27	42	26	6	165
Region					
Północny	31	43	21	6	155
Zachodni	30	50	11	10	122
Środkowozachodni	31	44	14	11	182
Środkowy	26	36	22	16	219
Wschodni	24	36	29	12	132
Południowo-wschodni	26	46	19	8	196
Południowo-zachodni	27	46	18	10	232
Wykształcenie					
Podstawowe	32	36	18	15	494
Zasadnicze zawodowe	28	45	18	10	319
Średnie	24	46	22	7	350
Wyższe	15	64	19	3	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	23	64	13	0	62
Prac.umysł.niż.szczebla	22	40	30	9	79
Pracownicy fiz.- umysł.	22	44	28	6	58
Robotnicy wykwalifikowani	25	49	16	10	137
Robotnicy niewykwalifik.	20	52	20	7	60
Rolnicy	29	49	11	11	119
Prywatni przedsiębiorcy	12	57	29	2	48
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	32	34	20	14	444
Uczniowie i studenci	29	45	13	14	42
Bezrobotni	35	42	16	7	124
Gospodynie domowe i inni	23	37	18	22	63
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	15	42	24	19	94
500 tys. - 999 tys.	33	34	21	12	244
1000 tys. - 1499 tys.	30	42	17	11	340
1500 tys. - 1999 tys.	24	49	18	8	219
2000 tys. i powyżej	28	47	19	6	309
Ocena własnych war. mater.					
złe	27	40	21	12	511
Średnie	27	44	19	10	572
Dobre	31	48	14	7	151
Zainteresowanie polityką					
Duże	30	47	18	5	122
Średnie	29	47	17	7	515
Małe lub żadne	26	38	21	15	601
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	30	42	15	13	89
Raz w tygodniu	26	43	18	12	712
Kilka razy w roku	29	42	21	8	330
W ogóle nie uczestniczy	29	40	23	7	108
Poglądy polityczne					
Lewica	35	44	15	6	291
Centrum	22	49	20	8	376
Prawica	26	47	22	5	195
Trudno powiedzieć	27	33	20	20	373

Tabela 3. Prognoza sytuacji gospodarczej

(%)

	Poprawa	Bez zmiany	Pogorszenie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	39	17	14	1237
Płeć					
Mężczyźni	32	42	14	12	603
Kobiety	28	37	20	15	633
Wiek					
do 24 lat	29	45	13	13	135
25-34	28	42	19	11	209
35-44	29	42	19	10	277
45-54	29	41	21	10	202
55-64	35	31	16	19	212
65 lat i więcej	30	37	13	20	201
Miejsce zamieszkania					
Wieś	30	39	12	19	494
Miasto do 20 tys.	30	32	26	11	125
od 21 do 100 tys.	28	40	21	11	239
101-500 tys.	28	42	17	12	215
501 tys.i więcej mieszk.	34	41	21	4	164
Region					
Północny	31	36	18	15	155
Zachodni	29	43	19	9	122
Środkowozachodni	32	47	13	8	182
Środkowy	31	29	17	23	217
Wschodni	32	33	21	14	132
Południowo-wschodni	29	46	16	9	196
Południowo-zachodni	26	41	18	14	232
Wykształcenie					
Podstawowe	31	35	13	21	494

Zasadnicze zawodowe	30	41	19	10	317
Srednie	31	40	21	8	350
Wyższe	20	56	19	5	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	31	50	12	7	62
Prac.umysł.niż.szczebla	22	53	20	5	79
Pracownicy fiz.- umysł.	22	43	30	5	58
Robotnicy wykwalifikowani	29	41	17	12	137
Robotnicy niewykwalifik.	28	42	14	17	60
Rolnicy	38	38	14	10	119
Prywatni przedsiębiorcy	25	45	25	5	48
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	31	34	17	18	443
Uczniowie i studenci	38	44	8	10	42
Bezrobotni	28	36	20	16	124
Gospodynie domowe i inni	28	37	17	18	63
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	23	34	20	22	94
500 tys. - 999 tys.	32	34	17	17	244
1000 tys. - 1499 tys.	33	36	15	15	339
1500 tys. - 1999 tys.	25	46	18	11	219
2000 tys. i powyżej	30	44	18	7	309
Ocena własnych war. mater.					
Złe	25	36	22	16	511
Srednie	32	41	15	13	571
Dobre	38	44	11	8	151
Zainteresowanie polityką					
Duże	38	41	15	6	122
Srednie	34	41	16	9	514
Małe lub żadne	25	37	18	19	601
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	43	37	12	7	88
Raz w tygodniu	28	39	17	16	712
Kilka razy w roku	30	42	17	11	330
W ogóle nie uczestniczy	31	37	22	10	108
Poglądy polityczne					
Lewica	37	38	16	9	291
Centrum	30	44	18	8	375
prawica	23	48	22	7	195
Trudno powiedzieć	28	31	15	26	373

Tabela 4. Prognoza materialnych warunków życia ludzi

(%)

	Poprawa	Bez zmiany	Pogorszenie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	34	34	11	1237
Płeć					
Mężczyźni	23	37	32	9	604
Kobiety	20	31	36	14	632
Wiek					
do 24 lat	22	37	33	8	135
25-34	20	32	38	10	209
35-44	20	34	40	7	277
45-54	20	36	33	11	202
55-64	26	31	25	18	211
65 lat i więcej	20	34	31	15	202
Miejsce zamieszkania					
Wieś	22	35	27	16	494
Miasto do 20 tys.	23	25	42	10	124
od 21 do 100 tys.	25	31	37	7	239
101-500 tys.	15	34	38	13	214
501 tys.i więcej mieszk.	18	41	38	4	165
Region					
Północny	19	32	36	13	155
Zachodni	17	38	37	8	122
Środkowozachodni	25	39	30	6	181
Środkowy	21	32	29	17	219
Wschodni	22	29	37	12	132
Południowo-wschodni	23	37	32	8	196
Południowo-zachodni	20	30	37	13	232
Wykształcenie					
Podstawowe	21	34	28	17	492
Zasadnicze zawodowe	22	33	37	8	318
Srednie	23	29	40	8	351
Wyższe	12	53	30	5	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	18	48	28	6	62
Prac.umysł.niż.szczebla	19	31	42	8	79
Pracownicy fiz.- umysł.	15	27	48	11	58
Robotnicy wykwalifikowani	24	32	36	8	137
Robotnicy niewykwalifik.	16	37	38	9	60
Rolnicy	27	43	21	9	119
Prywatni przedsiębiorcy	9	47	39	5	48
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	21	31	32	16	444
Uczniowie i studenci	44	29	22	5	42
Bezrobotni	19	32	39	11	124
Gospodynie domowe i inni	20	26	37	16	62
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	14	30	38	19	94
500 tys. - 999 tys.	24	31	33	11	244

1000 tys. - 1499 tys.	24	31	32	12	340
1500 tys. - 1999 tys.	18	35	39	9	218
2000 tys. i powyżej	20	40	31	9	309
Ocena własnych war. mater.					
Źle	19	31	40	10	510
Średnie	21	35	31	13	571
Dobre	30	34	26	10	151
Zainteresowanie polityką					
Duże	31	39	29	1	122
Średnie	23	35	33	9	515
Małe lub żadne	18	32	35	15	599
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	32	32	26	10	89
Raz w tygodniu	19	34	33	14	710
Kilka razy w roku	23	31	38	9	330
W ogóle nie uczestniczy	22	41	31	6	108
Poglądy polityczne					
Lewica	30	31	32	6	291
Centrum	19	37	34	10	376
Prawica	16	41	40	3	195
Trudno powiedzieć	18	29	31	21	371